

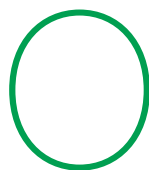
Gezegend is de weg

Door: Anton Damen

Titus Brandsma Gedachteniskerk.

Goed nieuws voor alle pelgrims die Santiago, Rome of Jeruzalem nét iets te ver vinden. In mei verschijnt Wandelen met Zegen, een spiksplinternieuwe pelgrimsroute lekker dicht bij huis, door de Over-Betuwe. Als voorproefje op deze 150 kilometer lange tocht liepen wij alvast de eerste etappe, van Nijmegen naar Oosterhout.

f vroeger inderdaad alles beter was, dát zou je eens aan een middeleeuwse pelgrim moeten vragen. Op diens wandel-smeekbede was het gevaar nooit ver weg. Of het

nu honger was of hongerige wolven, roversbendes of ongastvrije burgers: de tocht was ongewis, een veilige terugkeer allesbehalve zeker en er was ook geen internet om de route even snel te checken. De keuze hield ook al niet over.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Komt nu tot mi ende helpt mi beclaghen
God of die duttel, tes mi alleleens.

Voor kleine kwaaltjes of zonden kon je nog naar dat bedevaartsoord in de regio, maar had je meer op je kerfstok of op de wensenlijst aan God, dan waren Jeruzalem, Rome of Santiago de Compostella toch echt wel dé bestemmingen.

De pelgrim is anno 2022 misschien wel talrijker dan op enig moment in de geschiedenis

Van alle tijden

Hoe anders en vooral hoe veel aangenamer heeft de moderne pelgrim het, met goretex-kleding tegen de elementen en Google Maps tegen het verdwalen, en vooral met heel veel meer keuze in paden en doelen. Want de pelgrim is anno 2022 misschien wel talrijker dan op enig moment in de geschiedenis. Hetzelfde geldt voor de bestemmingen van de bedevaart. Santiago is populairder dan ooit, Mekka brengt ook nog steeds mensenmassa's op de been en laten we Graceland of het graf van Jim Morrison op het Parijse Père Lachaise ook niet over het hoofd zien. Want of je het nu doet op blote voeten of op stevige Meindls, met een loodzware rugzak of forse mentale ballast: pelgrimeren is van alle tijden. Pelgrimeren is oer. ►

Het beeld van Mariken van Nimwegen.

43 kerken en kapelletjes

Dit is nogal een lange aanloop naar de wandeling van vandaag: het eerste stukje van de meerdaagse pelgrims-tocht Wegen met Zegen. Samengesteld door twaalf enthousiastelingen, zoals Just Bennis. Zelf liep hij samen met zijn vrouw de laatste 150 kilometer van de Olavsweg naar Trondheim – bijna net zoveel kilometers dus als het hele

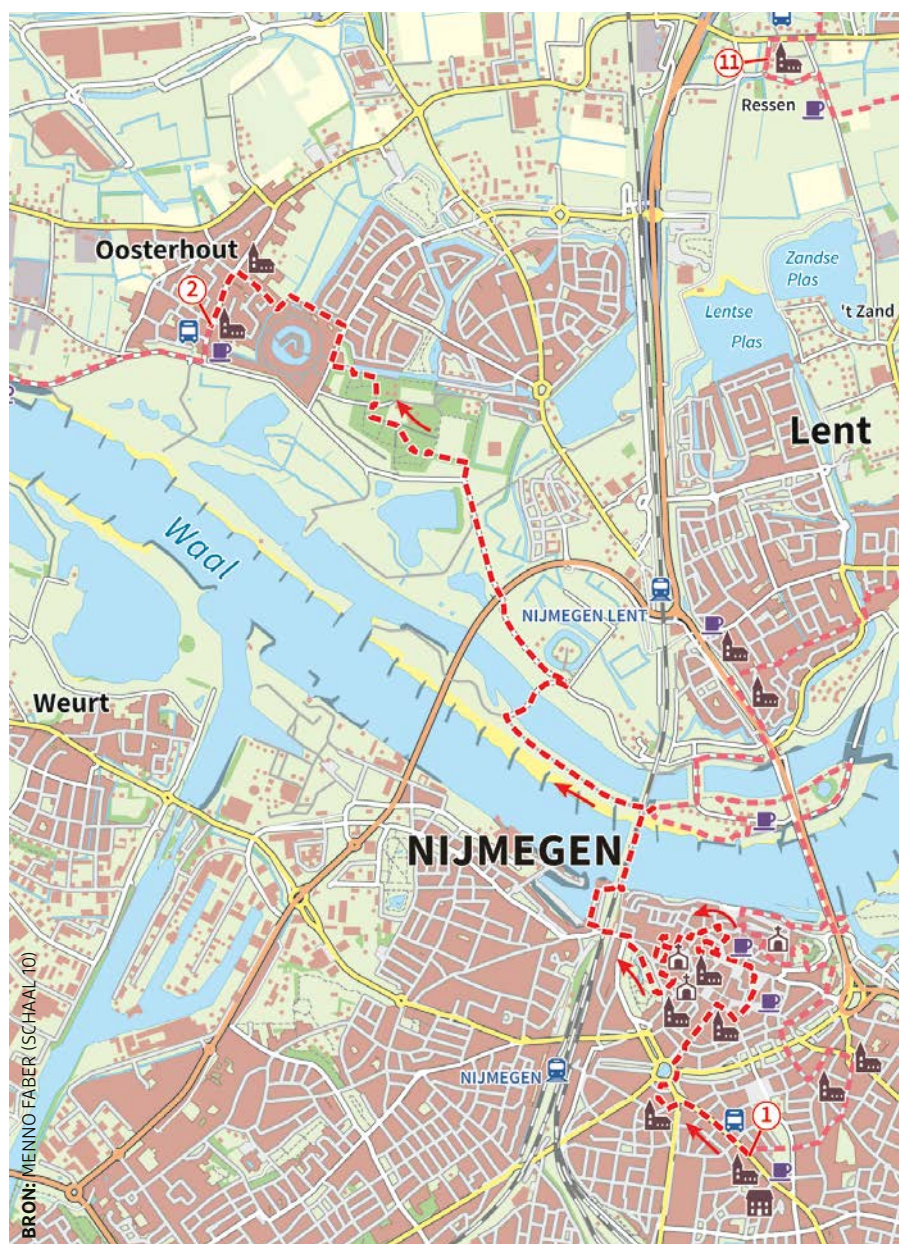
Wegen met Zegen-pad telt. Maar dat loopt, anders dan 'de Scandinavische Camino', praktisch door Just's achtertuin. En wat voor achtertuin is de Over-Betuwe! In elf dagen wandel je via oude landweggetjes en waterloopjes, langs boomgaarden, rivieren, uiterwaarden, over dijken, kinderkopjes, klinkers en vers asfalt, oude en nieuwe bruggen. Onderweg vind je maar liefst 43 kerken en kapelletjes op je pad, want het initi-

atief is een krachtenbundeling van de Protestantse Gemeente en Katholieke Kerk, die naast het landschappelijke en cultureel-historische verhaal ook inzetten op het religieuze erfgoed en de verbinding. Het is dus geen toeval (of, om in pelgrimstermen te blijven, geen wonder) dat het vertrek- en eindpunt in Nijmegen het Pelgrimshuis van de Antonius van Paduakerk is. Dit is een van de bezinningscentra op de route waar gelegenheid is voor een diepgaand gesprek, verklaart Just. Of voor kennis-making. De bedoeling is dat één keer per maand de pelgrims op pad worden gestuurd met een kleine ceremonie, en eventueel een volle maag. Een gezamenlijk ontbijt behoort namelijk ook tot de mogelijkheden.

“We hopen dat mensen onderweg een stukje rust vinden. En de kans krijgen te filosoferen over het leven of het geloof”
Just Bennis

Relikwieën

Als voorloper – de Wegen met Zegen moet zelf nog worden ingezegend – treffen we vandaag geen andere pelgrims. Nou ja, d'á's niet helemaal waar. In de binnenstadskerk in de Molenstraat komen we er eentje van glas in lood tegen. Een heel lokale pelgrim nog wel. Het is de Jezuïet Peter Kanis alias Petrus Canisius, 501 jaar geleden in Nijmegen geboren, die als pelgrim stad en land in heel West-Europa over trok en een kerkelijke bestseller naliët in de

De route van de eerste etappe van Wegen met zegen.

FOTO: STICHTING SAN DAMIANO

FOTO: STICHTING SAN DAMIANO

Antonius van Paduakerk.

vorm van de *Catechismus*. De kerk heeft ook nog wat relikwieën van deze heilige in beheer: zijn schoenen en een stukje van zijn ruggenwervel. Beiden niet erg appetijtelijk, maar zo gaat dat met relikwieën. Nu we toch even rondkijken in deze verrassend fraaie kerk, gooien we maar gelijk vijftig cent in het offerdoosje om een kaarsje te branden. Voor alle pelgrims, dat ze mogen vinden waar ze naar op zoek zijn.

Sint Stevenskerk

Zo verstopt als 'zijn' kerk is in de grote winkelstraat, zo prominent aanwezig is die van zijn collega Sint Steven, de eerste martelaar van het geloof en patroonheilige van Nijmegen. De Grote Kerk siert met zijn iconische toren al eeuwenlang de Nijmeegse skyline. In de late middeleeuwen was de Sint Stevenskerk het baken aan de horizon die zorgde dat handelaars, pelgrims, marktlui en dagjesmensen feilloos hun weg konden vinden. Mensen als Marike van Nimwegen, die door haar oom voor een boodschap naar de markt werd gestuurd, zoals het verhaal gaat. Daarom draagt haar

Pelgrimeren is
van alle tijden.
Pelgrimeren is oer

standbeeld op de Grote Markt een boodschappenmandje. Feitelijk staat ze aan het begin van haar verhaal, dat als Die waerachtige ende een seer wonderlijcke historie van Mariken van Nieuwmeghen die meer dan seven jaren metten duivel woende ende verkeerde' vijf eeuwen geleden volle zalen trok. Of beter gezegd: volle pleinen, want dit wagenspel werd in de buitenlucht opgevoerd om het een goede middeleeuwse moraal te leren. Na gehokt te hebben met de duivelse Moenen (hij is verderop vereeuwigd, aan de voet van de kerk) en alles gedaan te hebben uitgespookt wat God had verboden, kwam Marike tot inkeer. Als boetedoening moest ze met haar oom naar de bisschop in Keulen en daarna naar de paus in Rome afreizen voor vergiffenis. En dat ging in die tijd niet met de bus of met

een prijsvechter, maar te voet. Nu hebben wij wat minder op ons geweten (menen en hopen we althans) dus het rondje om de kerk voelt allesbehalve als straf. Het helpt natuurlijk ook dat we niet hoeven te kruipen of blootsvoets hoeven, zoals het Nijmeegse volkswijze wil: 'Al mot ik krupe, op blote voeten gaan. Ik wil nog één keer Sint Steven heuren sloan'.

Echo's van het verleden

De oude binnenstad van Nijmegen voelt met smalle steegjes, steile trappen en nul auto's als een tijdloos labyrint. Je voelt er de echo's van het verleden en het vergt geen grote fantasie om je voor te stellen hoe de pelgrimsstoet die ons voorging hier hun weg vond. Op de korenmarkt staat de Commanderie van Sint Jan, wat destijds als ziekenhuis en hotel voor bedevaarders diende, en vandaag de dag onderdak biedt aan De Pelgrim en De Hemel die zich vooral op de innerlijke mens richten. De Jacobskapel, op een steenworp afstand, opende in 1438 de deuren voor pelgrims die onderweg waren naar het verre Compostella. In de zestiende eeuw ►

was die pelgrimshype al over, maar het mooie is dat de geschiedenis zich soms herhaalt. Santiago brengt opnieuw hele volksstammen op de been en sinds 1998 is dit schattige kapelletje dus weer in gebruik als ontmoetingsplek voor Santiago-gangers, die er de bewijsstem-pel voor hun credencial kunnen halen.

Voor iedereen

Het pelgrimsleven hangt vanzelfsprekend van rituelen aan elkaar. Wie naar Santiago liep, weet dat na de steevaste vraag hoeveel kilo de rugzak weegt en waar de reis begon, de discussie volgt wie 'een echte pelgrim' is. Behoren fietsers ook tot die categorie? Atheïsten? Mensen die hun bagage via een taxi vooruitsturen naar de volgende pleisterplaats? Die in een chic hotel overnachten in plaats van een armetierige herberg? Ach, welke hedendaagse pelgrim zou zich kunnen meten met de ontberingen die zendelingen als Canisius of gewone burgers als Maricken moesten doorstaan? En moet je religieus of spiritueel zijn om een pelgrimspad te bewandelen? Welnee, zegt Just. De Wegen met Zegen zijn nadrukkelijk open voor iedereen. "We hopen dat mensen onderweg een stukje rust vinden. En de kans krijgen te filosoferen over het leven of het geloof."

FOTO: SHUTTERSTOCK

De Spiegelwaal.

Hemel en aarde

Voor dat laatste krijgen we eigenlijk pas ruimte als de stad achter ons ligt. We lopen dan kortstondig op een stukje van dat andere hedendaagse bezin-ningspad rond Nijmegen. Maar waar de Walk of Wisdom strikt ten zuiden van de Waal blijft, steekt de Wegen met Zegen de rivier over. Na de drukte van het winkelvolk in de stad kom je hier nauwelijks een levende ziel tegen. Niet dat we de kolonieganzen die hier bivakkeren willen dissen. Hier is lucht, veld en water in overvloed. Hemel en aarde, zou je het kunnen noemen. Zo'n leeg landschap brengt automatisch ook de geest tot rust.

Op weg naar het volgende kerkdorp, Oosterhout, zien we overal tekenen

dat die rust geen eeuwigheidswaarde heeft. In plaats van kerktorens die eeuwenoud hét enige oriëntatiepunt waren, wordt hier de horizon opgeëist door hedendaagse equivalenten als windmolens en hoogspanningsmas-ten. Er wordt gebouwd, veel gebouwd, driftig gebouwd. Het bewijst maar weer eens de uitspraak dat God de aarde schiep, maar Nederland door mensen zelf werd gemaakt. Is het dan echt gedaan met de rust? Onze blik voert omhoog, hemelwaarts. Schuin boven ons hangt een grote roofvogel ogenschijnlijk moeiteloos doodstil in de lucht. Hij maakt handig gebruik van het spel van de wind en wacht geduldig op zijn kans en de prooi onder hem. Hoe heet dat ook alweer? O ja: bidden. ◀

Wegen met Zegen

De complete tocht van Wegen met Zegen staat in het gelijknamige boek dat in mei bij uitgeverij Elmar verschijnt. Behalve de complete route in elf etappes bevat de wandelgids ook veel interessante wetenswaardigheden en beschrijvingen. Voor praktische informatie, slaapplekken en de verdieping is er wegenmetzegen.nl. Op die website is ook het bijbehorende Pelgrimsboek te bestellen, dat naast bespiegelingen en gedichten ook ruimte biedt aan eigen notities en observaties.

De gids verschijnt begin mei, maar is alvast te bestellen in de webshop van wandel.nl: www.wandel.nl/shop/wegen-met-zegen/.

